

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра загальної підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної
роботи *Л.І. Фалько* Л.І. Фалько
«30» *08* 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробники: Волков М.А, к. економ. наук, доцент кафедри загальної підготовки

Робоча програма затвердження на засіданні кафедри загальної підготовки

Протокол від "28" 08 2019 року № 1

Завідувач кафедри загальної підготовки (Кіктенко А.І.)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
	Спеціальність (професійне спрямування): <u>223 «Медсестринство»</u>	Рік підготовки:	
		I-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Безпека життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях»		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		I-й	
	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18 год.	
		Практичні, семінарські	
		18 год.	
		Лабораторні	
		- год.	
		Самостійна робота	
		54 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: <u>залік</u>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 3			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 90 год.: 36 год. – аудиторні заняття, 54 год. – самостійна робота (40 % до 60 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.2. Мета та завдання вивчення дисципліни:

Мета – сформувати знання навички щодо заходів і способів захисту людей в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, шляхів підвищення життєдіяльності.

Завдання вивчення дисципліни – навчити студентів: ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначати просторові та часові координати, величину та імовірність їх прояву; визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек; прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, а вражаючих факторів на безпеку системи „людина-життєве середовище”; використовувати нормативно-правову базу захисту особистості та навколишнього середовища, прав особи на працю, медичне забезпечення, захист у надзвичайних ситуаціях тощо; розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів; запобігати виникненню надзвичайних ситуацій, в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію; використовувати у своїй практичній діяльності громадсько-політичні, соціально-економічні, правові, технічні, природоохоронні, медико-профілактичні та освітньо-виховні заходи, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі; планувати заходи щодо створення здорових і безпечних умов життя та діяльності в системі «людина-життєве середовище» (за ОПП).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент оволодіває такими компетентностями:

1. Загальні:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність діяти на основі етичних міркувань.

2. Фахові:

- здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці;
- застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного

ставлення, приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки;

- здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час;
- здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Зміст теми. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

Професійна складова

Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання. Обґрунтування категорії ОГ за рівнем загрози техногенного, природного і терористичного характеру та ступенем їхньої захищеності. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Зміст теми. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Професійна складова

Регіональний комплекс природних загроз. Методи виявлення їхніх вражаючих факторів, номенклатура та одиниці виміру. Комплекс заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Зміст теми. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.

Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо вибухонебезпекою. Показники пожежо вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості

забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною безпекою. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Професійна складова

Головні вимоги Правил техногенної безпеки галузей господарювання, підприємств, установ та організацій в залежності від профільного напряму ВНЗ. Загальні вимоги до безпечності технологічного обладнання, виробничих процесів, будівель і споруд. Особливості структури виробництва. Внутрішні фактори, що впливають на безпечність діяльності об'єкту господарювання. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків за відомими алгоритмами, технологіями з урахуванням чинних галузевих норм і правил.

Кредит 2. *Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Засоби їх попередження.*

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Зміст теми. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, перероблення або під час транспортування. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор безпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.

Професійна складова

Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Зміст теми. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийняттого ризику. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику.

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Визначення базисних подій. Ідентифікація ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.

Професійна складова

Визначення наявних проблем з безпеки і захисту ОГ у НС, рівня їхнього ризику. Галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів.

Кредит 3. *Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій*

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Зміст теми. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС. Компенсаційні та регламентні норми: пільги, резервування джерел постачання, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, страхування, спеціальні виплати, норми цивільної, адміністративної відповідальності та процедури їхнього застосування.

Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів

цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.

Загальні функції управління пов'язані з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків.

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.

Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкту господарювання.

Професійна складова

Система управління безпекою та захистом у НС в галузі, як складова державної системи, її місце і значення в системі управління функціонуванням галузі. Організаційна побудова системи управління безпекою та захистом у НС на підприємстві, в установі та організації. Завдання і повноваження спеціально створених координуючих і постійних органів управління безпекою і захистом у НС.

Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету. Використання матеріальних ресурсів з державного, оперативного, регіонального та місцевого резерву. Порядок підготовки матеріалів, на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС.

Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС.

Зміст теми. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах.

Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, заміські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності.

Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Техніка, що застосовується при ліквідації наслідків НС. Розрахунок сил та їх ешелоноване угруповання. Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС.

Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини..

Професійна складова

Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їхніх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Визначення порядку їхнього приведення до готовності та організації управління діями у процесі виконання завдань.

Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС в залежності від профільного напрямку ВНЗ. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі. Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Денна форма					
	Кількість годин					
	Всього	у тому числі				
лекції		практичні заняття	практичні заняття*	лабораторні заняття	самостійна робота	
Кредит 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності						
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки						
3.1. Пожежна безпека	12	2	2	-	-	8
3.2. Радіаційна безпека.						
3.3. Хімічна безпека.						
<i>Разом за кредитом 1</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>18</i>
Кредит 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Засоби їх попередження.						
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	12	2	2	-	-	8
Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	18	4	4	-	-	10
<i>Разом за кредитом 2</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>18</i>
Кредит 3. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій						
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС	14	2	2	-	-	10
Тема 7. Управління силами та	16	4	4			8

засобами ОГ під час НС						
<i>Разом за кредитом 3</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>18</i>
Усього годин	90	18	18	-	-	54

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності		
1.	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек охарактеризувати загальну мету економіки охорони здоров'я; 1.1. Основні поняття безпеки життєдіяльності: здоров'я та механізми його підтримки. 1.2. Основні поняття безпеки життєдіяльності: ризик та його загальна характеристика. 1.3. Ідентифікація та класифікація небезпек. Надзвичайні ситуації, їх класифікація.	2
2.	Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки 2.1. Вплив факторів природного середовища на життєдіяльність людини. 2.2. Особливості взаємодії людини та природного середовища.	2
3.	Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки 3.1. Оцінка якості організації та безпеки робочого місця. 3.2. Фактори безпечної діяльності працівника.	2
Кредит 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Засоби їх попередження.		
4.	Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС 4.1. Вплив факторів соціального середовища на життєдіяльність людини. 4.2. Психічні процеси і властивості особистості. 4.3. Стани втоми і стресу.	2
5.	Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС 5.1. Аналіз ризику виникнення небезпеки. 5.2. Розробка ризик-стратегії для зниження вірогідності реалізації ризику.	4
Кредит 3. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій		
6.	Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС 6.1. Законодавче та нормативно-правове забезпечення функціонування БЖД в Україні. 6.2. Рівень індивідуальної безпеки людини.	2
7.	Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС 7.1. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги	4

<p>постраждалим при кровотечах.</p> <p>7.2. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги при переломах.</p> <p>7.3. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги при опіках.</p> <p>7.4. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги при отруєннях.</p> <p>7.5. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги при шоківих станах.</p>	
Всього	18

6. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із загальною і спеціальною літературою, нормативно-правовою базою з питань охорони праці, статистичними даними та іншими джерелами інформації.

Основні види самостійної роботи студентів: вивчення лекційного матеріалу; підготовка до практичних занять; робота з рекомендованою основною і додатковою літературою; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання.

Далі наведено питання за темами для самостійного опрацювання студентами.

Теми самостійних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності		
8.	<p>- <u>Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек охарактеризувати загальну мету економіки охорони здоров'я;</u></p> <p>1.1. Основні етапи розвитку та становлення навчальної дисципліни "Безпека життєдіяльності".</p> <p>1.2. Безпека людини – необхідна умова сталого розвитку сучасного суспільства.</p> <p>1.3. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.</p> <p>1.4. Одиниці вимірювання показників класифікаційної ознаки НС та їх порогові значення у природному середовищі.</p> <p>1.5. Одиниці вимірювання показників класифікаційної ознаки НС та їх порогові значення у виробничій сфері життєдіяльності.</p> <p>1.6. Одиниці вимірювання показників класифікаційної ознаки НС та їх порогові значення у соціальній сфері життєдіяльності.</p> <p>1.7. Життєдіяльність як фізіологічно-структурне поняття.</p> <p>1.8. Система "людина-техніка-середовище". Її основні характеристики.</p> <p>1.9. Поняття про людський чинник, його роль у виникненні небезпеки.</p>	4

	<p>1.10. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.</p> <p>1.11. Міжнародне співробітництво з питань безпеки життєдіяльності людини.</p> <p>1.12. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності.</p> <p>1.13. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій.</p>	
9.	<p>-Тема 2. <u>Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки</u></p> <p>2.1. Навколишнє середовище – джерело життєдіяльності людини.</p> <p>2.2. Абіотичні й біотичні фактори природного середовища.</p> <p>2.3. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхньої дії на людей, навколишнє середовище та об'єкти економіки.</p> <p>2.4. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних метеорологічних явищ.</p> <p>2.5. Небезпечні гідрологічні процеси і явища. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхньої дії на людей, навколишнє середовище та об'єкти економіки.</p> <p>2.6. Пожежі у природних екосистемах.</p> <p>2.7. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії.</p> <p>2.8. Вплив космічних факторів на життєдіяльність усього живого на Землі.</p> <p>2.9. Екологічна характеристика життєдіяльності людини.</p> <p>2.10. Ноосфера – наступний етап розвитку людства.</p> <p>2.11. Регіональний комплекс природних загроз.</p> <p>2.12. Комплекс заходів із запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.</p>	6
10.	<p><u>Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки</u></p> <p>3.1. Небезпечні виробничі й побутові фактори техногенного середовища.</p> <p>3.2. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій залежно від їхнього масштабу.</p> <p>3.3. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.</p> <p>3.4. Гідродинамічні об'єкти та їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій).</p> <p>3.5. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння.</p> <p>3.6. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності.</p> <p>3.7. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.</p> <p>3.8. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій.</p> <p>3.9. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.</p> <p>3.10. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами.</p> <p>3.11. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину.</p> <p>3.12. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі</p>	8

	<p>радіаційної аварії.</p> <p>3.13. Характеристика класів небезпечності хімічних речовин згідно зі ступенем їх впливу на організм людини.</p> <p>3.14. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною безпекою.</p> <p>3.15. Організація дозиметричного й хімічного контролю.</p> <p>3.16. Загальні вимоги до безпеки технологічного обладнання, виробничих процесів, будівель і споруд.</p> <p>3.17. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.</p>	
<p>Кредит 2. <i>Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Засоби їх попередження.</i></p>		
11.	<p><i>Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС</i></p> <p>4.1. Роль міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем безпеки. Можливі шляхи підвищення глобальної безпеки.</p> <p>4.2. Гонка озброєнь.</p> <p>4.3. Важелі світової економічної війни, її негативні наслідки.</p> <p>4.4. Шляхи подолання екологічної кризи.</p> <p>4.5. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.</p> <p>4.6. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.</p> <p>4.7. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій.</p> <p>4.8. Антитерористичні критерії оцінки вразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної безпеки.</p> <p>4.9. Алкоголь, паління, наркотики, негативні наслідки їх впливу на здоров'я людини. Методи боротьби зі шкідливими звичками.</p> <p>4.10. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.</p> <p>4.11. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення.</p> <p>4.12. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.</p>	8
12.	<p><i>Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС</i></p> <p>5.1. Система "людина-техніка-середовище". Її основні характеристики.</p> <p>5.2. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.</p> <p>5.3. Аналіз ризику – основа управління безпекою. Понятійний апарат аналізу ризику.</p> <p>5.4. Основні принципи керування ризиками.</p> <p>5.5. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС.</p> <p>5.6. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача й ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.</p>	10

	<p>5.7. Визначення наявних проблем із безпеки і захисту ОГ у НС, рівня їхнього ризику.</p> <p>5.8. Галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів.</p>	
Кредит 3. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій		
13.	<p>Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС</p> <p>6.1. Робота органів законодавчої та виконавчої влади України з питань забезпечення безпеки населення.</p> <p>6.2. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки.</p> <p>6.3. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС.</p> <p>6.4. Ефективність функціонування системи управління безпекою життєдіяльності в Україні.</p> <p>6.5. Важливість здійснення контролю за функціонуванням системи БЖД в Україні.</p> <p>6.6. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС.</p> <p>6.7. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення.</p> <p>6.8. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту.</p> <p>6.9. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення.</p> <p>6.10. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень.</p> <p>6.11. Програми підготовки населення до дій у НС.</p> <p>6.12. Спеціальні об'єктові навчання і тренування.</p> <p>6.13. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.</p> <p>6.14. Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкта господарювання.</p> <p>6.15. Фінансування заходів із ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим.</p> <p>6.16. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів із резервного фонду державного бюджету.</p> <p>6.17. Порядок підготовки матеріалів, на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС.</p>	10
14.	<p>Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС</p> <p>7.1. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах.</p> <p>7.2. Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС.</p> <p>7.3. Спеціально уповноважений керівник та штаб із ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності.</p> <p>7.4. Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт.</p> <p>7.5. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС.</p>	8

	<p>7.6. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу.</p> <p>7.7. Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.</p> <p>7.8. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі.</p> <p>7.9. Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим.</p>	
Всього		54

7. Контрольні запитання для самодіагностики

- Дайте визначення поняттю "безпека життєдіяльності".
- Назвіть мету й завдання навчальної дисципліни "Безпека життєдіяльності".
- Назвіть основні законодавчі та нормативно-правові документи з безпеки життєдіяльності.
- Назвіть функції та завдання системи управління безпекою життє-діяльності в Україні.
- Хто та яким чином здійснює контроль за функціонуванням системи БЖД в Україні?
- Дайте визначення поняттям "небезпека" й "безпека". Назвіть відомі вам класифікації небезпек.
- Дайте визначення поняттю "аналіз ризику".
- Що таке ризик? Наведіть класифікації ризиків.
- У чому полягає основне значення статистичного методу оцінки ризику виникнення небезпеки?
- У чому полягає основне значення інженерного методу оцінки ризику виникнення небезпеки?
- Які етапи включає інженерна оцінка ризику виникнення небезпеки? Дайте їх стислу характеристику.
- Назвіть якісні та кількісні характеристики небезпеки. Яким чином обирають захисні заходи?
- Що таке "дерево відмов"? Яким чином воно будується? У чому полягає кінцевий результат його побудови?
- Які залежності використовують для обчислення ймовірності реалізації небезпеки?
- На підставі чого здійснюють вибір оптимального захисного заходу від впливу небезпеки?
- Розкрийте суть модельного, експертного й соціологічного методів оцінки ризику виникнення небезпеки.
- Назвіть основні фізіологічні системи організму людини.
- Дайте визначення поняттям "психічні властивості" й "психічні процеси".
- У чому полягає різниця між цими групами психічних явищ?
- Дайте визначення поняттям "темперамент" і "характер".
- У чому полягає зв'язок темпераменту і характеру?

- Що таке акцентуація характеру?
- Дайте визначення поняттю "пам'ять".
- Наведіть класифікацію видів пам'яті за тривалістю збереження інформації.
- Наведіть класифікацію видів пам'яті за типом інформації, що запам'ятовується.
- Наведіть класифікацію видів пам'яті за ступенем вольового процесу запам'ятовування і відтворення інформації.
- Дайте визначення поняттям "мислення" й "увага".
- Які існують види уваги? Дайте їх стисло характеристику.
- Дайте визначення поняттю "здоров'я". Назвіть основні механізми підтримки здоров'я і дайте їх стисло характеристику.
- Яким чином пов'язані гомеостаз й адаптація?
- Яким чином пов'язані адаптація й імунітет?
- Назвіть показники індивідуального здоров'я та здоров'я колективу. Що таке здоров'я родини? Які існують фактори ризику в сім'ї?
- У чому полягає негативний вплив алкоголю, наркотичних речовин і паління на життєдіяльність людини?
- Назвіть можливі шляхи вирішення таких соціально значущих проблем, як алкоголізм, паління та наркоманія.
- Дайте визначення поняттям "профорієнтація" й "профвідбір". Назвіть основні засади здорового способу життя.
- Дайте визначення поняттю "перша долікарська допомога". Наведіть класифікацію травм за формою прояву. Наведіть класифікацію травм за ступенем важкості.
- Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при кровотечах.
- Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при опіках.
- Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при переломах.
- Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при отруєннях.
- Опишіть порядок надання першої долікарської допомоги потерпілому при шоківому стані.
- Дайте визначення поняттю "навколишнє середовище". Наведіть класифікацію факторів навколишнього середовища.
- Що таке природне середовище? Наведіть приклади факторів природного середовища.

Охарактеризуйте вплив на організм людини зміни атмосферного тиску та температури повітря.

Яким чином впливають на організм людини вітер і сонячне світло?

У чому проявляється вплив на організм людини вологості повітря та магнітного поля Землі?

Дайте визначення поняттю "біологічний ритм". Які види біоритмів людини вам відомі, з чим вони пов'язані?

Як впливають біоритми людини на її працездатність?

Що таке десинхроноз? Внаслідок чого він виникає? Назвіть методи профілактики десинхронозу.

Що таке техногенне середовище? Наведіть приклади факторів техногенного середовища.

Що таке соціальне середовище? Які рівні соціального середовища існують?

Наведіть класифікацію небезпек за характером впливу на організм людини.

Дайте визначення поняттю "соціально-психологічний клімат колективу".

Яким чином він впливає на життєдіяльність членів колективу?

Дайте визначення поняттю "втома". Назвіть основні причини втоми. Що таке психічна й фізична втома?

Дайте визначення поняттю "стрес".

Яким чином класифікують стресові стани людини за характером наслідків?

Наведіть класифікацію стресових станів за формою прояву.

Як впливають стани втоми і стресу на діяльність людини? Назвіть негативні наслідки впливу факторів природного середовища на життєдіяльність людини.

Назвіть негативні наслідки впливу факторів техногенного середовища на життєдіяльність людини.

Назвіть негативні наслідки впливу факторів соціального середовища на життєдіяльність людини.

Що таке система "людина-техніка-середовище"?

Дайте визначення поняттям "робоче місце", "робочий простір".

У чому полягає суть ергономічної оцінки робочого місця?

Наведіть приклади негативного впливу діяльності людини на стан навколишнього середовища.

Назвіть негативні наслідки енергетичного й інформаційного забруднення простору.

Які існують шляхи подолання проблеми енергетичного й інформаційного забруднення простору?

Назвіть негативні наслідки забруднення атмосфери, літосфери, гідросфери.

Наведіть приклади глобальних небезпек. Назвіть можливі шляхи підвищення глобальної безпеки.

Поясніть, у чому полягає роль міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем безпеки.

Дайте визначення поняттям "надзвичайна ситуація", "аварія", "катастрофа", "стихійне лихо".

Хто та яким чином здійснює керівництво цивільним захистом в Україні?

Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС.

Назвіть організаційну структуру і завдання цивільної захисту об'єкта господарювання.

Наведіть класифікацію НС за характером походження подій, що їх зумовили.

Наведіть класифікацію НС за рівнями територіального поширення та обсягами технічних і матеріальних ресурсів, що необхідні для ліквідації їх наслідків.

Назвіть основні причини виникнення НС природного, техногенного, соціально-політичного й воєнного характеру.

Назвіть фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.

Назвіть основні ознаки НС загальнодержавного рівня.

Назвіть основні ознаки НС регіонального рівня.

Назвіть основні ознаки НС місцевого та об'єктового рівня.

Назвіть критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкта господарювання.

Назвіть види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.

Що таке радіаційно-небезпечні, хімічно-небезпечні, пожежо- й вибухонебезпечні об'єкти?

Наведіть класифікацію суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою.

Назвіть основні принципи запобігання виникненню НС.

У чому полягає методика оцінки радіаційної обстановки?

У чому полягає методика оцінки хімічної обстановки?

Яким чином здійснюють оцінку інженерної та пожежної обстановки?

Назвіть основні заходи та засоби захисту населення і територій уразі виникнення НС.

Назвіть спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Наведіть класифікацію засобів індивідуального захисту.

Які є види захисних споруд? Дайте їх стисло характеристику.

Яким чином проводять інформування й оповіщення населення про НС?

Яким чином здійснюють матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі?

Хто та яким чином здійснює фінансування заходів із ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим.

Назвіть галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів.

Дайте визначення поняттю "стійкість роботи об'єкта".

Які фактори впливають на стійку роботу об'єкта у разі НС? Яким

чином здійснюють оцінку стійкості роботи об'єкта? Назвіть

заходи підвищення стійкості роботи об'єктів у НС.

Який комплекс робіт на об'єкті господарювання необхідно здійснювати з метою попередження НС, локалізації та ліквідації їх наслідків.

Наведіть розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС.

Наведіть приклади соціально-політичних конфліктів.

Наведіть класифікацію об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій.

Антитерористичні критерії оцінки вразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки.

Яку техніку застосовують при ліквідації наслідків НС?

Яким чином здійснюють розрахунок сил та їх ешелонованих угруповань?

Назвіть склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву.

Які спеціальні відомчі та позаштатні формування залучають до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт?

Яким чином здійснюють визначення наявних проблем з безпеки і захисту ОГ у НС, рівня їх ризику?

8. Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, справи, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

9. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Безпека життєдіяльності» повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час заліку застосовується наступна шкала оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	не зараховано з обов'язковим повторним

		дисципліни	вивченням дисципліни
--	--	------------	-------------------------

11. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності» студентами денної форм навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство». Миколаїв. 2019. 95 с.

12. Питання до заліку з курсу «Безпека життєдіяльності»

- 1.Парадигма безпеки та її еволюція.
- 2.Поняття, об'єкт та предмет "безпека життєдіяльності".
- 3.Зміст, складові та категорії БЖД.
- 4.Структурно-функціональні взаємовідносини людини з середовищем.
- 5.Характеристика чутливих аналізаторів людини.
- 6.Сумісність елементів системи "людина - середовище".
- 7.Поняття та рівні небезпеки.
- 8.Номенклатура та ідентифікація небезпек.
- 9.Причини і наслідки небезпек.
- 10.Причини та механізми виникнення природних небезпек.
- 11.Види природних небезпек.
- 12.Заходи та засоби спрямовані на запобігання негативної дії природних чинників на людину.
13. Мікроорганізми та їх роль в житті людини.
- 14.Віруси та їх негативна дія на життя людини.
- 15.Засоби та заходи спрямовані на убезпечення людини від біологічних небезпек.
- 16.Поняття та види техногенних небезпек.
- 17.Особливості техногенного навантаження на природне середовище України.
- 18.Поняття та види механічних небезпек.
19. Причина та ймовірність виникнення аварій, вибухів, пожеж, повені.
- 20.Сутність та основні підрозділи хімічних небезпек.
- 21.Яди. їх класифікація, агрегатний стан.
- 22.Гранично-допустимі концентрації сильнодіючих отруйних речовин у повітрі, воді та продуктах харчування.
- 23.Сутність природних та антропогенних екологічних криз.
- 24.Безпека життєдіяльності та глобальні проблеми людства.
- 25.Демографічна ситуація в сучасній Україні.
26. Стан та шляхи розв'язання продовольчої проблеми.
- 27.Проблема освоєння ресурсів Світового океану.
- 28.Проблема збереження генофонду планети.
30. Глобальні ефекти стихійних лих та катастроф.
31. Міжнародний та національний контекст екологічної безпеки.
- 32.Ризик та небезпека в предметній діяльності людини.
- 33.Чинники ризику та причини ризикової поведінки.
- 34.Поняття та причини надзвичайних ситуацій.
- 35.Основні види наслідків надзвичайних ситуацій.

36. Запобіжні заходи щодо виникнення надзвичайних ситуацій.
37. Засоби захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.
38. Ризик-чинники радіаційної безпеки.
39. Аварія на ЧАЕС – одна із основних загроз довкіллю і національна безпеці України.
40. Основні вимоги до нормування якості довкілля України.
41. Планування заходів по забезпеченню безпеки життєдіяльності на випадок надзвичайних ситуацій.
42. Безпека руху як чинник зниження дорожнього травматизму.
43. Безпека населення на водоймищах під час купання і лову риби.
44. Безпека людини в умовах експедиційних та туристичних маршрутів
45. Охорона здоров'я в польових умовах.
46. Види вражень організму: опіки, обмороження, отруєння, удушення тепловий удар, механічні ушкодження, струсу мозку, утоплення, укуси комах та тварин.
47. Клінічна смерть.
48. Біологічна смерть.
49. Організація та засоби долікарської допомоги.
50. Перша медична допомога.
51. Основні прийоми та правила надання першої медичної допомоги.
52. Правила використання препаратів та засобів, що містяться в аптечці першої допомоги.
53. Використання підручних засобів.
54. Критичні ситуації та їх подолання.
55. Основні правила поведінки в екстремальних ситуаціях.
56. Втрата харчів. Голод.
57. Втрата спорядження. Холод. Укриття.
58. Втрата води. Спекса і спрага.
59. Сигнали лиха.
60. Ризик-чинники зниження життєдіяльності. Епідеміологічна безпека.
61. СНІД.
62. Вплив нікотинової залежності на здатність до учбової та предметної діяльності.
63. Алкоголь та його вплив на безпеку життєдіяльності.
64. «Наркотична безпека».
65. Безпека життєдіяльності в умовах побуту.
66. Електробезпека в умовах побуту.
67. Травмуючі чинники при використанні побутових газових приладів.
68. Безпека життєдіяльності в транспортно-дорожніх ситуаціях.
69. Безпека життєдіяльності в натовпі.
70. Режим діяльності і схильності до нещасних випадків.
71. Втома і перевтома.
72. Правила зупинення кровотечі, обробки ран при механічних ушкодженнях, опіках та обмороженнях.
73. Правила та порядок дій при виведенні людини з непритомного стану, при наданні потерпілому штучного дихання та проведенні непрямого масажу серця.
74. Порядок надання допомоги при окремих специфічних враженнях: дія електричного струму, блискавка, втоплення, пожежа.

75. Правові, нормативні та організаційні основи безпеки життєдіяльності в Україні.
76. Принципи забезпечення безпеки життєдіяльності в Україні.
77. Система управління безпекою життєдіяльності в Україні.
78. Контроль за станом безпеки життєдіяльності.
79. Організація навчання населення з питань безпеки життєдіяльності.
80. Оповіднення населення про надзвичайну ситуацію.

13. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять ”.
2. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
3. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
4. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
5. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.
6. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
7. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
8. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.
9. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
10. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.
11. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
12. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
13. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.

Основна література

14. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
15. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
16. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України І-ІV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ.", 2002. – 328 с.
17. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
18. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
19. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
20. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч. посібник. Миколаїв: НУК, 2005. – ч.1. Соціальна, техногенна і природна безпека. – 136 с.
21. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. –

К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.

22. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.
23. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
24. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. – 424с.
25. Черняков О.Г., Кочін І.В., Сидоренко П.І., Букін В.Є, Костенецький М.І. Медицина катастроф. Навч. посібник. К.: "Здоров'я". 2001, - 348 с.
26. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.
27. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

Додаткова література

28. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков І.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПИ, 2009, -363с.
29. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э.А. Арустамова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом "Дашков и К", 2000. – 678 с.
30. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.
31. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1
32. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эру глобализации. Монография. – ЦУЛ, 2010.- 142.
33. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздій С.П. "Безпека життєдіяльності" навчально-контролюючі тести. – Київ: "Саміт-книга", 2005. – 148 с.
34. Импульсная техника пожаротушения и многоплановой защиты. Изд.3-е, с изм. и доп./ Сост. В.Д.Захматов, А.С. Кожемякин. – Черкасы: ЧГТУ, 2002. – 31 с.
35. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.
36. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.
37. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ "Компанія ВІД". – 2001. – 230 с.
38. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с.
39. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.
40. Павленко А. Р. Компьютер и здоровье. Решение проблемы. 3-е изд., перераб. и доп. – К.: "Основа", 1998. – 152 с.
41. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Університет. книга, 1999. – 301 с.
42. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004 року № 126
43. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування. Підручник для студентів. – К.:

"Здоров'я", 2000. – 335 с.

44. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.
45. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності. – К.: НМЦ, 1997. – 292 с.

14. Інформаційні ресурси

46. Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.
47. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
48. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
49. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
50. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
51. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
52. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
53. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
54. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації
<http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
55. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території
<http://www.scgis.ru/russian/>.
56. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру
<http://chronicl.chat.ru/>.
57. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства
<http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
58. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України
<http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
59. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
60. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
61. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
62. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
63. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
64. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
65. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».